

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) การศึกษาความต้องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ขั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกผลการประชุม และแบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำหรับศึกษาความเป็นไปได้ และแบบสอบถามแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำหรับศึกษาความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One Sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน 32 รายการ ดังนี้

1.1 การวางแผน ประกอบด้วย

1.1.1 กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนชุมชนตามมาตรฐานการศึกษา

- 1.1.2 กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ชัดเจน
- 1.1.3 จัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุผลตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา
- 1.1.4 กำหนดแผนงานและกำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง
- 1.1.5 บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกับการวางแผนการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 1.2 การประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย
- 1.2.1 ชักชวนประชาชนผู้สนใจ ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา
- 1.2.2 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 1.2.3 ประชาสัมพันธ์การเรียนตามหลักสูตรให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 1.2.4 ใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายนิเทศ ประกาศในที่สาธารณะ จัดนิทรรศการ และประกาศเสียงตามสาย
- 1.2.5 ประสานเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่เสมอ
- 1.3 หลักสูตรและเนื้อหา ประกอบด้วย
- 1.3.1 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรและเงื่อนไขของการจบหลักสูตรให้ชัดเจน
- 1.3.2 กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตร
- 1.3.3 หลักสูตรและเนื้อหาควรสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันและท้องถิ่น
- 1.4 การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย
- 1.4.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4.2 จัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา
- 1.4.3 สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเพียงพอ
- 1.4.4 มีแหล่งข้อมูลและแหล่งความรู้ต่างๆ อย่างเพียงพอ
- 1.4.5 มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4.6 ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 1.4.7 มีรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและตรงตามสภาพจริง

1.5 ครูผู้สอน ประกอบด้วย

- 1.5.1 ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 1.5.2 ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ และเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้
- 1.5.3 ครูผู้สอนสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพื้นฐานของ

ผู้เรียน

15.4 ครูผู้สอนควรมีความเอาใจใส่เป็นกันเอง ใจดีและมีมนุษยสัมพันธ์

1.5.5 ครูผู้สอนสอนโดยไม่ปิดบังความรู้

1.6 การบริการและติดต่อประสานงาน ประกอบด้วย

1.6.1 เจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้บริการด้วยอัธยาศัยที่ดีและเป็น

กันเอง

1.6.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้บริการที่รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน ครบถ้วน และชัดเจน

1.6.3 มีบริการแนะแนวให้กับนักศึกษาในด้านการศึกษาต่อและการทำงาน

1.6.4 จัดปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศให้กับนักศึกษาทุกปีการศึกษา

1.7 การติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

1.7.1 ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.7.2 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทุกปีการศึกษา

1.7.3 เผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อ

สาธารณชน

2. แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเป็นไปได้ทั้ง 7 ด้าน 32 รายการ

3. แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมทั้ง 7 ด้าน 32 รายการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเป็นไปได้และเหมาะสมทั้ง 7 ด้าน 32 รายการ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ร่างแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 ผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 6 คน ครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 6 คน ประธานกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 6 คน นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 6 คน และผู้แทนจากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คนนำเสนอนั้น เป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ผลการพัฒนาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาของ สุชาญ โภคิน (2545 : 23) ; ผู้จัดการรายวัน (2543 : ออนไลน์) ; ชาตรี บวรเวสสะ (2542 : 15) ; นพรัตน์ ศรีรุณ (2542 : 19) ; สรวง นิลดี (2539 : 26) ; จอห์น (John. 1997 : 11) ; บิลเลย์ และเอจแลนด์ (Gilley and Egglend. 1989 : 13) ; หลุยส์ และคนอื่น ๆ (Lois and others. 1988 : 4) ; เจโรเม่ (Jerome. 1987 : 13) ; เรม่อน และสเตอร์นส์ (Ramon and Stearns. 1987 : 352) และเดฟ (Dave. 1976 : 34) ที่กล่าวไว้ในลักษณะที่สอดคล้องกันว่า การพัฒนาจะช่วยให้การดำเนินงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และช่วยเพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีให้แก่บุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก การกำหนดร่างแนวทางจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มาร่วมประชุมเพื่อกำหนดร่างแนวทางนั้น มีความเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนอย่างแท้จริง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนต่างมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชน จึงเสนอร่างแนวทางในการพัฒนาที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนชุมชนออกมา โดยอาจจะอาศัยทั้งประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นที่ตนเองมีอยู่ ทั้งนี้เพื่อมุ่งประโยชน์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชน ตามความต้องการของชุมชนเพื่อชุมชนหรือสังคมที่ศูนย์การเรียนชุมชนตั้งอยู่เป็นสำคัญ และหลังจากนั้น เมื่อนำร่างแนวทางดังกล่าวมาจัดทำเป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนา ก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนต่างแสดงถึงความต้องการการพัฒนาอย่างแท้จริง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เทียบเคียงได้กับผลการวิจัยของ ปาน กิมปี (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน และศึกษาความเป็นไปได้ รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน พบผลการวิจัยประการหนึ่งว่า เครือข่ายการเรียนรู้มีพัฒนาการมาจากการตระหนัก ถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน

เหตุผลอีกประการหนึ่งน่าจะมาจาก การกำหนดร่างแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ กำหนดกรอบแนวคิดในการสอบถาม ไว้ 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การประชาสัมพันธ์ 3) หลักสูตรและเนื้อหา 4) การจัดการเรียนการสอน 5) ครูผู้สอน 6) การบริการและติดต่อประสานงาน และ 7) การติดตามและ ประเมินผล ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดกว้าง ๆ และรูปแบบของข้อคำถามนั้น เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถนำเสนอแนวคิดได้อย่างหลากหลาย ไม่ถูกจำกัดแนวคิดจนเกินไป รวมทั้งได้ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติจากการสำรวจความต้องการการพัฒนาจากกลุ่มตัวอย่าง เป็น ประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัด พระนครศรีอยุธยาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามของ สุกางค์ จันทวานิช (2539 : 99) ที่กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามที่มี ข้อคำถามแบบปลายเปิดไว้ 2 ประการว่า ประการที่หนึ่ง ข้อคำถามแบบปลายเปิดทำให้ผู้วิจัย สามารถรู้คำตอบในแง่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากการคาดคะเนของผู้วิจัย เพราะคำถามบางอย่าง สามารถตอบได้ต่าง ๆ นานา แล้วแต่ความรู้และประสบการณ์ของผู้ถูกถามแต่ละคน ซึ่งล้วนแต่ เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทั้งสิ้น และประการที่สอง คำถามปลายเปิดจะทำให้ผู้ตอบสามารถตอบ ละเอียดได้ทุกแง่ทุกมุมตรงตามความต้องการของผู้ตอบอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ทั้ง 7 ด้าน 32 รายการนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจาก กรอบแนวคิดที่ใช้ในการกำหนดกรอบแนวทางการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ แนวคิดเกี่ยวกับการ พัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนยุทธศาสตร์และมาตรการในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องแนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรอบแนวคิดในการ พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น จากนั้นนำมา สังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาทางการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไว้อย่างกว้าง ๆ และยัง ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกด้วยเช่นกัน ซึ่งผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีดังกล่าว รวมทั้งการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงทำให้แนวทางการพัฒนาทางการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความตรงอยู่ใน ระดับสูง

2. ผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสม แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกโรงเรียนต้องการให้ศูนย์การเรียนชุมชนมีการพัฒนาเป็นอย่างไร นั่นหมายความว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นสิ่งที่สนับสนุน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ว่า การพัฒนาเป็นการดำเนินการตามกระบวนการเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของหน่วยงานหรือองค์กรให้มีทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลงานที่มีประสิทธิผล (ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2546 : ออนไลน์ ; ชาตรี บวรเวสสะ. 2542 : 15 ; นพรัตน์ ศรีรุณ. 2542 : 17 ; ชรรค์ชัย อ่อนมี. 2539 : 17 ; Nadler. 1990 : 13 ; Diane and Sally. 1989 : 22 ; Michael and Sheila. 1989 : 3 ; Lynch. 1983 : 5 ; Copley and Dave. 1978 : 20 ; Williams. 1977 : 7 ; Justin. 1976 : 22) ดังนั้น ศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งจัดเป็นหน่วยงานหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงมีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้เป็นไปได้ตามหลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2537 : 4 – 5) 5 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง หลักความเสมอภาคทางการศึกษา ประการที่สองหลักการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง ประการที่สาม หลักการบูรณาการเรียนรู้และวิถีชีวิต ประการที่สี่ หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และประการสุดท้าย หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลที่ขาดโอกาสทางการศึกษาเหล่านั้น ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้คน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป สอดคล้องกับความหมายของการศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ กระแสของการปฏิรูปการศึกษามีการกล่าวถึงกันมาเป็นเวลาค่อนข้างนานแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538 และมากำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดการศึกษาอย่างมากมาย ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้น และเพื่อให้

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดองค์ประกอบหลักในการปฏิรูปการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 7) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ จัดเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักในการปฏิรูปการศึกษาข้อที่ 4 การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการนั่นเอง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังจัดเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เช่นกัน เนื่องจากการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะทำให้การจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีคุณภาพยิ่งขึ้น หากมีการนำแนวทางที่ได้ไปปฏิบัติอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม ซึ่งผลที่ได้ตามมาก็คือ การประกันคุณภาพภายใน และผลของการมีระบบประกันคุณภาพภายใน จะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนและผู้ปกครองว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 24) ที่กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะระดับใด จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยแต่ละสถานศึกษาจะต้องดำเนินการหาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ดี ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และประธานกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น ควรนำแนวทางดังกล่าวไปเป็นข้อมูลและสารสนเทศ ในการพิจารณา กำหนดนโยบายหรือแผนงานที่จะพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้การจัดการศึกษาหรือการบริหาร โรงเรียนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานตามกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ

2. จากผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้น ผู้บริหารในหน่วยงานระดับสูงของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรนำแนวทางการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน 32 รายการไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้แต่ละศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละแห่ง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่มีผลการพัฒนาตนเองของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแห่งนั้น
2. ควรมีการศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาประมวลผลเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป
3. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในบริบทอื่น ๆ หรือกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบผลการวิจัยว่า ตรงกับผลการวิจัยในครั้งนี้อย่างไรหรือไม่ อย่างไร